

Юнін О.С. – д.ю.н., доц., директор
Навчально-наукового інституту заочного
навчання та підвищення кваліфікації
ДДУВС;

Юніна М.П. – к.ю.н., доц. кафедри
цивільного права та процесу ДДУВС

ПРОЦЕДУРА МЕДІАЦІЇ У ВРЕГУЛЮВАННІ МЕДИЧНИХ КОНФЛІКТІВ

Надання медичних послуг стосується кожної людини і, враховуючи, що людина в Україні визнана найвищою соціальною цінністю, медичні послуги повинні бути якісними та ефективними. Надання неякісних медичних послуг завдає шкоди здоров'ю, а іноді і життю людини, може призвести до каліцтва або навіть смерті. Право на охорону здоров'я є одним із фундаментальних прав людини, гарантованих Конституцією України.

Так, Н.Л. Бондаренко-Зелінська розглядає медіацію як переговорний процес, що здійснюється за допомогою незалежної сторони – кваліфікованого посередника (медіатора) [1, с. 180].

На думку Г. Кохан, медіація – це вид альтернативного врегулювання спорів, метод вирішення спорів із залученням посередника (медіатора), який допомагає сторонам конфлікту налагодити процес комунікації і проаналізувати конфліктну ситуацію таким чином, щоб вони самі змогли обрати той варіант рішення, який би задовольняв інтереси і потреби усіх учасників конфлікту [2].

Як зазначає О.В. Дроздова, медіацію у вирішенні юридичних конфліктів суб'єктів медичних правовідносин, де однією зі сторін є пацієнт, використовують у своїй діяльності такі громадські організації, як Всеукраїнська громадська організація «Фундація медичного права та біоетики України», Харківська правозахисна група [3, с. 111].

Ефективність медіаційної процедури визнана Європейським Співтовариством, яке рекомендує її впровадження у ролі основного методу альтернативного вирішення спорів на досудовому етапі та під час судового розгляду, що знаходить своє відображення в підписаній Україною Угоді про Асоціацію України з ЄС. Країни Європейського Союзу дали згоду на те, що забезпечення верховенства права та кращого доступу до правосуддя повинно включати доступ як до судових, так і до позасудових методів врегулювання спорів. Як свідчить практика, у країнах Європи 80 % спорів, що перебувають у провадженні суду і передаються на медіацію, вирішуються без судового розгляду.

На думку Ю.Д. Притики, Д.І. Голопапи, доцільним є прийняття Закону України «Про медіацію», оскільки це могло б сприяти посиленню ролі медіації як альтернативного методу вирішення спорів, усвідомленості суспільства з цього питання та інтеграції медіації в правову систему України [4, с. 16].

У свою чергу, О.М. Лісничка пропонує застосовувати медіацію для розв'язання конфліктів між медичними працівниками та керівництвом закладів

охорони здоров'я, між самими медичними працівниками, між медичними працівниками і пацієнтами, підкреслюючи, що інтеграція медіативних принципів у роботу закладів охорони здоров'я для врегулювання конфліктів із пацієнтами створює основу для формування мирного, уважного та неформалізованого підходу до потреб пацієнта, до розгляду скарг і вирішення спорів [5, с. 78].

Для проведення медіації необхідними є такі умови: наявність мотивації у всіх учасників конфлікту; готовність до відкритого обговорення суті спору; готовність уважно вислухати опонента та прийняти зважене рішення. Оскільки медіація є процедурою добровільною, то вона може відбутися тільки за умови, що сторони прийшли на переговори з наміром домовитися. Залучивши до переговорного процесу кваліфікованого посередника, сторони визнають свою готовність до компромісу. Крім того, залучення посередника дає можливість усунути психологічний бар'єр, що існує при прямому спілкуванні конфліктуючих сторін.

Крім того, конфіденційність як одна із основних засад медіації забезпечує можливість зберегти інформацію про стан здоров'я, деталі про перебіг хвороби та інші відомості, які становлять лікарську таємницю.

Оскільки функції медіатора надзвичайно відповідальні, медіатор повинен бути професіоналом у своїй сфері, мати певну освіту, відповідати кваліфікаційним вимогам, а також мати високі моральні якості. Вважаємо, що підготовка медіаторів повинна проводитися з урахуванням спеціалізації медіатора.

Медицина є вкрай специфічною сферою суспільного життя, в якій, з одного боку, жоден лікар не може гарантувати пацієнту його одужання, адже не всі медичні маніпуляції призводять до позитивних результатів, а з іншого боку, в медичних конфліктах неможливо однозначно встановити, хто «виграв», хто «програв». У випадках незадоволення медичною допомогою мають місце труднощі взаємодії між лікарем і хворим, які знаходять своє вираження у спотворенні сприйняття ситуації, розуміння й оцінки інформації, зрештою, у конкуруючій взаємодії лікаря і хворого, аж до конфронтації.

Відтак, вирішення конфліктних ситуацій в медичній сфері за допомогою медіативних процедур дозволить сторонам спору обрати такий варіант його вирішення, який максимально задовольнить потреби обох сторін.

---

1. Бондаренко-Зелінська Н. Медіація: можливість запровадження в цивільному процесі України // Перспективи застосування альтернативних способів вирішення спорів (ADR) в Україні: матеріали Другого Львів. міжнар. форуму (Львів, 26-29 травня 2009 року). Львів: Львів. держ. ін-т новіт. технологій та управління ім. В.Чорновола. 2009. С. 179-182.

2. Кохан Г. Чи потрібна медіація Україні? // Юридичний радник. 2014. № 2. URL: <http://yurradnik.com.ua/stati>.

3. Дроздова О.В. Диференціація способів і засобів захисту прав пацієнта // Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. Вип. 1. Т. 1. С. 109-113.

4. Притика Ю.Д., Голопапа Д.І. Запровадження інституту медіації в Україні: передумови і перспективи правового регулювання // Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. Вип. 1. Т. 2. С. 14-16.

5. Лісничка О.М. Медіація як форма регулювання медичних конфліктів // Науковий вісник Херсонського державного університету. 2017. Вип. 2. Т. 1. С. 75-78.